

SCEANRIUSZ SZKOLENIA W ZAKRESIE WYMAGAŃ EGZAMINACYJNYCH na maturę z WOS-u w 2021 r.

Prowadzący rozpoczyna szkolenie od wyraźniej informacji (ukazując slajdy 1. i 2.), że:

- WOS, tak jak i na poprzednich egzaminach (od 2010 r.), będzie na egzaminie maturalnym w 2021 roku przedmiotem dodatkowym, który można zdawać (od 2015 r.) wyłącznie na poziomie rozszerzonym, ale zdawanie takiego przedmiotu w 2021 roku nie jest obowiązkowe;
- dokument (wymagania egzaminacyjne na maturę w 2021 roku), z powodu którego przeprowadza się szkolenie, zawiera te wymagania z podstawy programowej (wprowadzonej reformą minister Hall), które mogą być weryfikowane podczas egzaminu maturalnego, a w jego treści są wymagania w brzmieniu z podstawy programowej w zredukowanej liczbie.

Prowadzący – ukazując slajd 3. i 4. – omawia liczby wymagań w: podstawie, zredukowanych na potrzeby wymagań egzaminacyjnych (także w procentach) i w samym dokumencie dotyczącym wymagań egzaminacyjnych w podziale na etapy i poziomy edukacyjne. Następnie, wyświetlając slajd 5., omawia analogiczne kwestie w podziale na bloki nauczania WOS-u. Podkreśla, że najwięcej usunięć dotyczy – procentowo – bloków *Gospodarka* i *Stosunki międzynarodowe*.

Wyświetlając slajdy 6. i 7., prowadzący wskazuje, że największa odsetkowo liczba usunięć dotyczyła bloków, do których wymagania umieszczono pod koniec podstawy programowej dla etapu gimnazjalnego i etapu ponadgimnazjalnego na poziomie rozszerzonym (co w drugim przypadku w dzisiejszej sytuacji powodować może trudności z realizacją treści odpowiadających tym wymaganiom w podstawie). Podkreśla też, że procentowo wyeliminowano najwięcej wymagań z bloków, z których zadania były dotychczas najtrudniejsze dla zdających maturę (w formule od 2015 r.).

Do dalszej pracy prowadzący szkolenie i uczestnicy powinni być wyposażeni w podstawę programową, jako że kierunki usunięć wymagań w niej zawartych przy

konstrukcji wymagań egzaminacyjnych są ilustrowane właściwymi numerami tychże wymagań.

Prowadzący, wyświetlając slajdy 8. i 9., prezentuje przykłady usunięć związane z ograniczeniem sprawdzania obszaru wiedzy merytorycznej, konieczności nabywania specjalistycznej, szczegółowej wiedzy i jej opanowania (nade wszystko pamięciowego). Wskazuje, że usunięcia takie dotyczą każdego z bloków, a następnie egzemplanuje to uzasadnieniami usunięć czterech wymagań (po jednym z każdego bloku).

Prezentując slajd 10., prowadzący ukazuje kolejną przyczynę usunięć – jest ona związana z poprzednią, ale obie przyczyny różni kwestia pozostawienia wymagań w sposób mniej szczegółowy dotyczących problematyki wymagań usuniętych. Odnosząc się do przykładowych wymagań ukazanych na slajdzie, prowadzący wyjaśnia ten kierunek redukcji.

Wyświetlając slajdy 11. i 12., prowadzący wskazuje na nierzadkie sytuacje nakładania się na siebie wskazanych dotychczas przyczyn w dokonywaniu redukcji.

Następnie prowadzący przechodzi do kwestii usunięcia wymagań, których motywy były związane z zawieraniem się wymagania usuniętego w innym lub innych. Podkreśla, że takie usunięcia multiplikacji mogą umożliwić uczynienie procesu uczenia się do egzaminu bardziej zrationalizowanym. Wyświetlając slajdy 13. i 14., wskazuje on na sytuacje tego typu usunięć dość łatwo widoczne i dotyczące wymagań z nau-czania obowiązkowego, natomiast slajd 15. służy do ukazania sytuacji, w których usunięto wymagania powielające się w sposób mniej oczywisty z punktu widzenia meto-dycznego.

Ostatnim użytym przez prowadzącego w tej części szkolenia jest slajd 16., w oparciu o który wskazuje on na wymagania usunięte z powodu ich trudności weryfikacyjnej w czasie egzaminu. Wyjaśnia, że są to wymagania, które obciążają do działa-nia, są realizowane w drodze kontaktu społecznego lub dotyczą środowiska lokalnego zdającego.

Ta część szkolenia powinna kończyć się ewentualnym zadawaniem pytań przez uczestników i – w miarę możliwości – odpowiedziami na nie prowadzącego. Oczywiście, można się spodziewać dyskusji nad tym, dlaczego usunięto takie, a nie inne wy-magania. Dyskusja ta oczywiście może być fascynująca, niemniej prowadzący powi-

nien uświadomić uczestnikom, że czas, w którym prowadziłyby ona do zmiany proponowanych wymagań – a zatem czas ich konsultacji społecznych – już minął.

Do drugiej części szkolenia prowadzący i uczestnicy powinni być wyposażeni w dokument z wymaganiami egzaminacyjnymi. Należy zwrócić uczestnikom uwagę, że jest to konieczne jako że w przyjętej dla wszystkich przedmiotów koncepcji w wymaganiach egzaminacyjnych nie zachowano numerów z podstawy programowej.

Wyświetlając slajd 17., prowadzący wskazuje na możliwość pogrupowania wymagań egzaminacyjnych na zagadnienia problemowe. Wyjaśnia, że sytuacja ta może mieć pozytywne przełożenie na tych zdających, którzy rzetelnie chcą przygotować się do egzaminu. Jednocześnie podkreśla, że starano się – w miarę możliwości – zagadnienia te grupować i nazywać analogicznie do zagadnień z komentarza do nowej podstawy programowej dla liceum i technikum (wprowadzonej reformą minister Zalewskiej). Slajd 18. służy do ukazania nazw tych zagadnień, przy tym – mimo pewnych nieścisłości – starano się pogrupować te zagadnienia do bloków w nauczaniu przedmiotu. Warto także, by prowadzący odczytał nazwy zagadnień.

Slajd 19. prezentuje pierwszą z tematyk: „Zagadnienia psychospołeczne”. Prowadzący wskazuje na wymagania – wyjaśniając użycie oznaczeń G, P, R i czasowniki operacyjne w nich obecne. Wyjaśnia także, że kursywą zapisano treści i czasowniki operacyjne występujące wyłącznie w nauczaniu przedmiotu na poziomie rozszerzonym. Prowadzący poleca uczestnikom porównanie zapisanych na slajdzie treści z brzmieniem podanych wymagań (przy tym symbolem „*” oznaczono wymagania użyte w więcej niż jednym wyodrębnionym zagadnieniu).

Wyświetlając slajd 20., prowadzący prosi uczestników o skonstruowanie treści i wypisanie czasowników operacyjnych użytych w wymaganiach przydzielonych do dwóch kolejnych zagadnień oraz próbę wypisania treści tych zagadnień. Po odpowiednim czasie prowadzący wyświetla slajd 21., w oparciu o który uczestnicy mogą porównać efekty swojej pracy z zapisem treści i czasowników operacyjnych w tematyce „Zagadnienia socjokulturowe i aksjologiczne oraz edukacyjne”. Następnie, prezentując slajd 22., prowadzący daje analogiczną możliwość w przypadku tematyki „Struktura społeczna i problemy społeczne”.

Dalsza część szkolenia jest zależna od czasu, w którym ma się ono odbyć, oraz potrzeb i chęci uczestników. Na większości slajdów umieszczono wszystkie trzy części

wyodrębnione w zagadnieniach: wymagania, treści, czasowniki operacyjne (dotyczy to slajdów: 23.–28., 33.–34., 38.–44). Można je zaprezentować, można także prosić, by uczestnicy sami dobrali wymagania do nazw zagadnień oraz wypisali do nich treści i czasowniki operacyjne. Wówczas prowadzący wyświetla dany slajd po to, aby uczestnicy mogli skonfrontować swój pomysł z tym obecnym na slajdzie.

Z kolei slajdy 29.–31. („Ustrój RP”), 31.–32. („Formy ustrojowe państw”), 35.–37. („Prawa człowieka”), 44.–45. („Integracja europejska i funkcjonowanie UE”) wykonano tak, aby móc prosić uczestników o wypisanie treści i czasowników operacyjnych na podstawie podanych na pierwszym ze slajdów (z danego przedziału) wymagań. Można je oczywiście także wyświetlać, nie wymagając od uczestników wykonania wskazanych wyżej czynności. Można także nad wybranym zagadnieniem czy kilkoma zagadnieniami przeprowadzić dyskusję.

Opracował:
dr mult. hab. Piotr Załęski